

נקודת אור בפרשה - מעלת הצדקה - פרשת ראה

נאמר בפסוק: "פי יהיה בך אביון מאחד אחיך באחד שעריך בארצך אשר ה' אלהיך נתן לך לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ירך מאחריך האביון".

הקשה רבינו יוסף חיים מבגדד, בעל ה'בן איש חי זי"ע: מדוע מצווה התורה לפתוח את היד ולתת צדקה לאביונים שבארצך, וכי מצות הצדקה תלויה בארץ ישראל, והרי גם בחוץ לארץ מחויבים לקיים מצוה זו? **וביאר על פי מעשה** בעני שהיה מחזר על הפתחים כדי להביא טרף לביתו. **והנה** פעם אחת הלך העני בדרך, ונעליו התלכלכו בבוץ מחמת הגשמים שירדו, ולכן נכנס הוא לביתו של עשיר אחד כשהוא מלוכלך.

בביתו של העשיר היתה הרצפה מרוצפת באבני שיש לבן מפואר ויקר מאד, וכשדרך העני עם נעליו המלוכלכות על הריצוף היוקרתי, צעק עליו העשיר שיצא מיד מביתו, **מפני** שלכלך את הרצפה, ואף פקד על משרתיו להכותו ולגרשו החוצה. **העני סירב לצאת**, ואמר לעשיר: "רצוני לומר לך כמה מילים". הסכים העשיר לשמוע אותו, והעני פתח את פיו ואמר:

"הנה בכל יום אנו אומרים ב'ברוך שאמר' – 'ברוך מרחם על הארץ, ברוך מרחם על הבריות'. **כלומר**, אנו משבחים את ה' יתברך על הארץ ועל הבריות שברא. **ויודעים אנו שהאדם צריך ללמוד ממדותיו של הקב"ה**. עתה ראיתי", המשיך העני ואמר, "שלמדת מהקב"ה לרחם על הארץ, שכן צר לך שהרצפה נתלכלכה, אך היה לך גם לרחם על הבריות ולרחם גם עלי". ... כששמע זאת העשיר התבייש, פתח את כיסו ונתן מתנת צדקה הגונה לאותו עני.

והנמשל הוא: התורה הק' רוצה ללמדנו, שכשם שאנו מרחמים על ענייני ארצנו ומשתדלים לטפח ולדאוג שביתנו יהיה נאה, שמור ונקי, **אם כן בודאי שיש לנו לחוס ולרחם גם על בריותיו של הקב"ה**. ולכן אמרה התורה "בארצך", ללמדך שאם תביט על ארצך כמה אתה חס עליה, על ידי כך לא תקפוז את ירך מאחריך האביון, כי **כשם שתרחם על ארצך כך תרחם גם על אחיך**.

נמצינו למדים, שאדם שטוען שאין לו אפשרות לתת צדקה לעניים, **יבדקו בשמים** האם גם בביתו הסתפק במועט, או שבביתו דאג לדברים המשובחים ביותר, ורק כשהזדמנו לו עניים, לא דאג להם כראוי.

בדרך זו אמר ר' חיים פלאגי' זצ"ל, כי המילה 'תרומה' מורכבת מאותיות המילה 'המותר'. **דהיינו**, כאשר הקב"ה מוצא בביתו של יהודי דברי מותרות, הרי הוא מעמיד אותו לתביעה, שהרי מכתלי ביתו ניכר שאינו חס על ממונו, והוא מבזבז את כספו על דברים שהם בגדר 'המותר', **ואם כן**, מדוע כשעניים דפקו על ביתו כדי לקבל תרומה, לא הוציא הוא סכום ראוי לפחות כמו הסכום שהוציא על דברי המותרות שבביתו?!...

וזהו תביעה קשה בעבורנו, **מפני שהמקור** לשפע ולעושר נובע מנתינת הצדקה. **ואין לו לאדם לחשוש**; 'אם אתן צדקה מה ישאר לי?' שהרי פסק השו"ע (יו"ד, סי' רמז ס"ב): "לעולם אין אדם מעני [נעשה עני] מן הצדקה, ולא דבר רע ולא היזק מתגלגל על ידה, שנאמר (ישעיה לב, יז): 'וְהָיָה מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה שְׁלוֹם'".

ובסעיף ג' שם כתב: "כל המרחם על העניים, הקב"ה מרחם עליו". **והוסיף הרמ"א:** "ויתן האדם על לבו שהוא מבקש כל שעה פרנסתו מהקב"ה, וכמו שהוא מבקש שהקב"ה ישמע שוועתו כך הוא ישמע שוועת עניים".

יעזרנו ה' שנזכה לפתוח את הלב ואת הכיס עבור הנזקקים, **ועל ידי כך נזכה תמיד** להיות מן הנותנים, וחלילה לא מן המקבלים, **אמן!**

